

Planificant l'escriptura: l'organització de la informació

“L’elaboració d’un text sempre és un intent d’ordenar el pensament. Abans d’escriure sempre hi ha unes idees mentals, abstractes, vacil·lants, que van creixent i prenent forma en relació amb altres idees pròpies o manllevades, d’altres autors. El text escrit apareix després de trobar una forma adient a aquesta idea del pensament.”

Daniel Cassany

En la nostra vida quotidiana estem bastant acostumats a planificar les activitats que fem. Per exemple, abans de fer un viatge ens preparem amb mapes, rutes de viatge, llocs que volem visitar, horaris de visites... Igualment, si tenim convidats a casa i volem sorprendre’ls amb un bon menú, solem pensar prèviament quins són els gusts dels nostres convidats, quin menjar és més adequat per a cada moment del dia, en quin ordre traurem els plats i, fins i tot, fem una llista de la compra amb els ingredients que necessitem.

El procés d’escriptura no és gaire diferent de les activitats anteriors i, per tant, abans de començar a emplenar el full el blanc, hem de dedicar una bona estona a pensar sobre el que volem escriure, qui és el nostre lector i quins són els coneixements té sobre el tema, què volem transmetre-li i, per descomptat, quines idees hi exposarem i en quin ordre. Aquesta activitat de planificació prèvia es pot fer mentalment, però tenir un paper a mà i fer-nos-en un esquema ens resultarà tan útil com els itineraris dels viatges o les llistes de la compra. Ja sabeu que val més llapis curt que memòria llarga!

L’esquema és el mecanisme més habitual i útil en la fase de planificació. Es tracta de traçar l’esquelet del text, és a dir, recollir les idees principals o mots clau del text de manera ordenada a fi que s’hi puguin veure les relacions entre els continguts. Hi ha molts tipus d’esquemes que ens permeten organitzar les idees, però en destacarem dos perquè vosaltres pugueu triar el que us resulti més útil per a treballar: 1) l’esquema decimal i 2) el mapa conceptual.

Animeu-vos a fer servir algun d’aquests sistemes abans de començar a escriure i comprovareu que serà més fàcil la redacció. Com més temps invertiu en la planificació, millor resultat obtindreu.

1. L’esquema decimal

L’esquema decimal consisteix a fer una espècie d’índex numerat de les idees que contindrà el nostre text. Òbviament, si el text és breu, en la redacció no haurem de fer explícita aquesta numeració i dividir-lo en tants apartats numerats com tingui l’esquema. En aquest cas, la numeració ens donarà simplement la pista dels paràgrafs de què constarà el text final.

Ho veurem millor amb un exemple. Fixeu-vos en l’esquema decimal que ha fet un estudiant que ha d’escriure un article breu sobre la tria d’un ordinador portàtil o de sobretaula. Al costat, podreu llegir el text final que ha resultat de desenvolupar l’esquema. Hi hem marcat les paraules clau perquè sigui més fàcil fer la comparació entre l’esquema i el text final.

Ordinadors portàtils o de sobretaula?

1. Les necessitats de l'usuari determinen la tria del tipus d'ordinador.
 - 1.1. Exigències de fa uns anys: equips de gran capacitat.
 - 1.2. Exigències actuals: portabilitat, espai i disseny.
2. Avantatges dels ordinadors portàtils
 - 2.1. Portabilitat: treball fora de l'oficina.
 - 2.2. Espai: dimensions reduïdes dels habitatges.
 - 2.3. Disseny: valoració del disseny en la societat actual.
3. Punts febles dels ordinadors portàtils
 - 3.1. Capacitat i prestacions: problemes amb alguns programaris.
 - 3.2. Preu: més elevat que sobretaula.
4. Conclusió
 - 4.1. La tria depèn de les necessitats de l'usuari.

Portàtils sobre la taula

Les necessitats laborals de l'usuari determinen la tria de l'ordinador. Fa uns anys, les exigències dels clients es concentraven a buscar equips de gran capacitat, que pogueren suportar el programari que s'havia d'utilitzar. Actualment, la situació ha canviat radicalment: en la tria intervenen altres factors, com ara la portabilitat i l'espai que ocuparà sobre la taula. A més, els ordinadors han deixat de ser únicament màquines de treball per convertir-se en productes de luxe per lluir a l'oficina. D'acord amb les noves necessitats, els portàtils semblen la millor alternativa, però són tan bons com semblen? Han d'abandonar-se per sempre els ordinadors de sobretaula?

En efecte, els ordinadors portàtils presenten avantatges importants com són la portabilitat, fonamental per a molts treballs que no es limiten a les quatre parets d'una oficina; la reducció considerable d'espai, un aspecte rellevant tenint en compte les dimensions cada cop més minses dels habitatges i de les oficines, i el disseny, un aspecte sobrevalorat en la societat de consum.

Ara bé, caldria plantejar-se també els punts febles que, tot i que intenten corregir-se, converteixen el portàtil en l'alumne desavantatjat de l'aula d'informàtica. Alguns d'aquests equips obtenen mals resultats en capacitat i prestacions, ja que en molts casos són incapaços de suportar programes de gran volum, com alguns de maquetació. També el preu, sobretot en època de crisi i malgrat l'abaratiment dels últims models, constitueix un handicap respecte de l'oferta de sobretaula, entre la qual és més fàcil trobar un model de grans prestacions per un preu més raonable.

En conclusió, el dilema entre portàtils i equips de sobretaula és difícil de resoldre, atès que les dues parts plantegen avantatges i inconvenients que cada usuari haurà de sospesar en funció de les seves prioritats: portabilitat i disseny; o capacitat i preu. Ja ho diuen: no es pot tenir tot.

Si comparem l'esquema decimal i el text resultant, comprovem que les idees s'agrupen en 4 blocs que coincideixen amb els quatre paràgrafs que té el text. Alhora, cada bloc consta de diverses idees que es desenvolupen en el text mitjançant oracions.

Com veieu, l'esquema decimal també us pot ser útil si, després d'escriure un text, n'heu de fer una **presentació** en públic i voleu fer servir **diapositives**. Mostrar l'esquema a les diapositives us servirà de guia per al vostre discurs i alhora servirà perquè l'oient pugui seguir amb més facilitat la vostra exposició.

Recordeu que en les diapositives no podem abusar del text, ja que l'oient ha de poder llegir còmodament la pantalla i l'objectiu no és que llegeixi el text complet que hem escrit, sinó que en segueixi l'estructura.. Per exemple, en una comunicació oral sobre el tema que hem desenvolupat en l'article (ordinadors portàtils o de sobretaula) podríem preparar les diapositives següents:

Diapositiva 0: presentem el títol de l'exposició i el nom de l'autor (sota del nom també convé indicar-hi el correu electrònic).

Diapositiva 1: presentem l'estructura general de l'exposició

Ordinadors portàtils o de sobretaula?

1. Introducció: canvi de necessitats dels usuaris
2. Avantatges dels ordinadors portàtils
3. Punts febles dels ordinadors portàtils
4. Conclusió

Diapositiva 2: presentem l'esquema del punt 1 de l'exposició. És molt important fer-hi constar en la part superior de la diapositiva el nombre de l'apartat i el títol. Així mateix, en l'encapçalament o al peu de pàgina podem mantenir el títol del treball.

Ordinadors portàtils o de sobretaula?

1. Introducció

Canvis en les necessitats dels usuaris:

- 1.1. Exigències de fa uns anys: equips de gran capacitat.
- 1.2. Exigències actuals: portabilitat, espai i disseny.

Diapositiva 3: presentem l'esquema del punt 2 de l'exposició, seguint les recomanacions que us hem fet per a la diapositiva anterior.

Ordinadors portàtils o de sobretaula?

2. Avantatges dels ordinadors portàtils

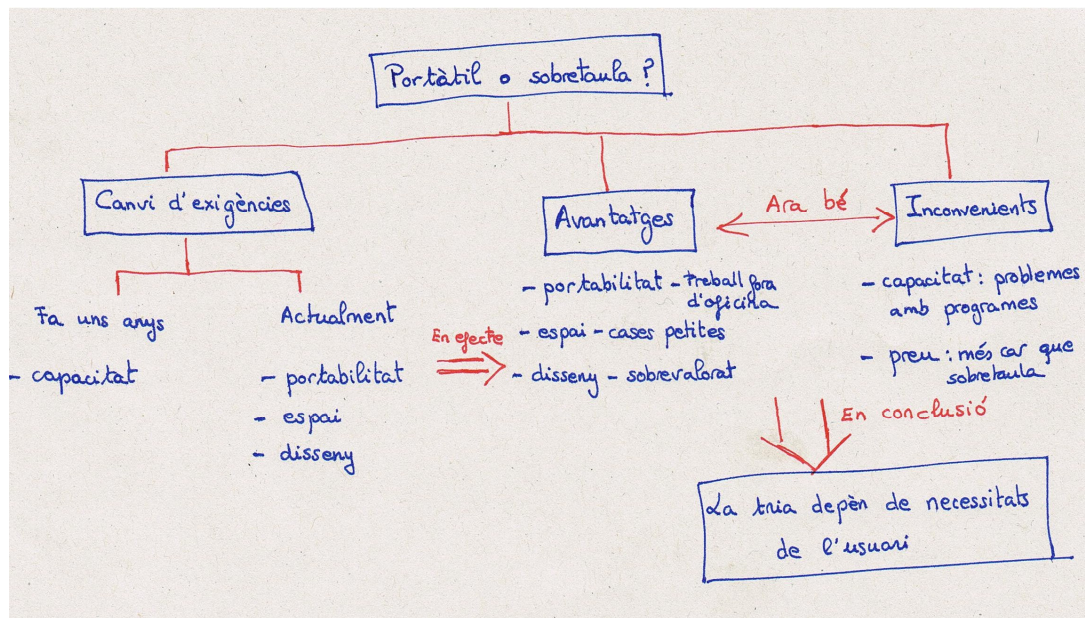
- 2.1. Portabilitat: treball fora de l'oficina.
- 2.2. Espai: dimensions reduïdes dels habitatges.
- 2.3. Disseny: valoració del disseny en la societat actual.

Seguint aquest model, faríem servir una diapositiva per a exposar l'estructura de cada apartat. En aquest text hi ha una correspondència entre apartat i paràgraf, però en textos més extensos un apartat consta, òbviament, de més d'un paràgraf.

2. El mapa conceptual

El mapa conceptual té forma de figura, i no de llista com l'esquema, ens permet ordenar la informació de manera molt visual. Al mapa conceptual es recullen les paraules clau d'un text, que s'uneixen amb fletxes per marcar les relacions entre elles. Algunes vegades el mapa també inclou connectors (*paraules que serveixen d'unió entre les idees, per exemple tanmateix, és a dir, per tant...*) que evidencien de manera clara la relació que s'estableix entre les idees i que, després, podrem utilitzar en la fase de redacció per a cohesionar el text.

L'exemple que proposem és el mapa conceptual del text que hem presentat anteriorment ("Portàtils sobre la taula").

Com veiem les paraules clau de cada paràgraf són les que s'inclouen als quadres dels nivells superiors, mentre que les idees que s'hi presenten precedides de guions són les que es desenvolupen a l'interior de cada paràgraf. En aquest cas, les línies serveixen per a relacionar les idees i sovint s'inclou un connector que s'usarà en el text per a lligar els continguts.